

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060202

DOM
2023-12-04
Stockholm

Mål nr
M 8343-22

Sid 1 (10)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-06-30 i mål nr M 169-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholm stad

Motpart

1. Bostadsrättsföreningen Omberg 5, 716421-5118

Ombud: Fastighetsjuristen MB
BC Sveriges BostadsrättsCentrum AB

2. AB

SAKEN

Föreläggande att utreda fukt, skadedjur och ventilation i bostad på fastigheten XXX i Stockholms kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 17 december 2021 i ärende nr 505-59331-2021.

Dok.Id 1961812

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

2. Mark- och miljööverdomstolen avslår Bostadsrättsföreningen Omberg 5:s yrkande om ersättning för rättegångskostnader.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms stad har yrkat att mark- och miljödomstolens dom ska upphävas och att Länsstyrelsens i Stockholms län beslut i ärende nr 505-59331-2021 ska fastställas.

Bostadsrättsföreningen Omberg 5 (föreningen) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom och har för egen del begärt ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

Nämnden har motsatt sig föreningens ersättningsyrkande.

AB har beretts tillfälle att yttra sig.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har, utöver vad som framgår av dess beslut, anfört i huvudsak följande.

Vid nämndens inspektion den 18 maj 2021 framkom att större delen av bostaden är en riskkonstruktion för inträngande markfukt och att det föreligger olägenhet till följd av fukt. Det behöver klarläggas hur omfattande riskerna är för att nämnden ska kunna bedöma vilka åtgärder eller i vart fall vilken åtgärdsnivå som är rimlig. De tre fukt-rapporterna, från år 2015 och 2016, som föreningen redovisat är ålderstigna i förhållande till de anmälda problemen och kan därför inte ligga till grund för åtgärdskrav. Vissa åtgärder har vidtagits sedan fuktutredningarna genomfördes, men resultatet av åtgärderna har inte redovisats. Någon uppföljande utredning eller mätning som visar att golvet återställts fackmannamässigt i enlighet med åtgärdsförslagen har inte redovisats och ytterligare fuktmätningar förefaller inte heller ha gjorts. Det förekommer vidare motstridiga uppgifter om den yttre dräneringen och huruvida den utförts fackmannamässigt. Det är även oklart om det finns tätskikt i badrummet och det kan därför ifrågasättas om badrummet utförts fackmannamässigt när det byggdes. Det finns tillräckligt underlag som utvisar att byggnadskonstruktionen i bostaden kan ha orsakat att markfukt trängt in i bostaden. Det är dock nödvändigt att utreda om det är

ett byggnadskonstruktionsfel som gör att fuktskadan återkommer. Det måste även utredas om markfukten eventuellt har spridits till andra delar av byggnadskonstruktionen, såsom väggar och bärande väggar, eller till angränsande bostäder samt om det finns risk att fukt kan tränga in i bostaden utifrån.

Vid nämndens inspektion framkom att bostaden inte uppfyller Folkhälsomyndighetens allmänna råd om ventilation (FoHMFS 2014:18), varför det föreligger konstaterad olägenhet på grund av otillräcklig luftväxling i klagandens bostad. Det är oklart varifrån uteluftdonet tar in frisk luft till sovrummet och var frånluften evakueras. Ventilationens till- och frånluft behöver utredas närmare då det underlag som finns i ärendet inte är tillräckligt för att få en bild av omfattning, funktion och effekt innan krav på rimliga åtgärder kan ställas.

Förekomst av eventuella råttloppor är tecken på att det kan förekomma brunråttor i väggar eller andra delar av fastigheten då brunråttan är värddjur för råttloppor. Parterna är överens om att Nomor och Anticimex har utfört saneringar mot råttloppor i bostaden under åren 2019 och 2020. Lokala åtgärder, som sprutning, förefaller dock inte vara tillräckliga för att varaktigt avhjälpa olägenheten. Enligt uppgift från föreningen har Anticimex föreslagit att stammarna ska filmas för att hitta ursprunget till lopporna. Under handläggningen har nämnden efterfrågat undersökning av råttloppornas ursprung och begärt in utredning och arbetsrapport avseende Anticimex' utförda arbeten i bostaden. Föreningen har inte efterkommit begäran. Det är inte utrett varför råttlopporna återkommer och nämnden bedömer att det föreligger risk för olägenhet avseende skadedjur i bostaden. Det åligger föreningen att utreda förekomsten av skadedjur. Det stämmer inte att det inte förekommer angrepp av råttloppor i fastigheter som består av betong.

Sammanfattningsvis ger utredningarna i ärendet inte en tillräcklig bild av riskernas och/eller skadornas nuvarande utbredning och omfattning för att kunna ligga till grund för beslut om åtgärder som varaktigt kan avhjälpa olägenheterna. Nämnden har således haft fog för att besluta om ytterligare utredningar.

Det finns ingen föreskriven skyldighet för part att utge ersättning för rättegångskostnader i mål som först överklagats till mark- och miljödomstol. Detta gäller även vid prövning i Mark- och miljööverdomstolen av mål som först överklagats till mark- och miljödomstol.

Föreningen har anfört i huvudsak följande.

Beträffande skadedjuren har dessa utretts grundligt av Nomor och Anticimex vid fem tillfällen. Det har inte vid något tillfälle påträffats skadedjur i lägenheten. Det har satts upp fällor och sprutningar har gjorts. Inga skadedjur har fastnat i fällorna. Vid ett tillfälle har Anticimex gjort en större källarinspektion i alla utrymmen, men har inte påträffat vare sig spillning eller gnagmärken från skadedjur. Enligt Anticimex är sannolikheten att hitta skadedjur mycket liten eftersom fastigheten till större delen består av betong. Anticimex har rapporterat direkt till nämnden efter inspektionen våren 2021, men nämnden uppger att den inte kan hitta protokollet. Föreningen har utfört grundliga utredningar av de påstådda skadedjuren genom att bostaden undersökts och sanerats vid ett flertal tillfällen och genom att sätta upp fällor. Experter har konstaterat att det inte finns några skadedjur. Att föreningen ska bekosta vidare utredningar förefaller orimligt.

Beträffande markfukten har föreningen gjort en grundlig utredning i samband med att AB tog över bostaden, då det inträffade en vattenskada från vitvaror i samband med tillträdet. Både föreningens och AB försäkringsbolag har konstaterat att det inte föreligger markfukt i bostaden. Utredningen har gjorts med frilagt golv. AB försäkringsbolag har bekostat skadan, vilket inte skulle ha skett om det funnits markfukt. Eftersom det är AB försäkringsbolag som åtgärdat skadan har föreningen inte några papper på det arbete som utförts. Tidigare bostadsrättsinnehavare har inte haft problem med markfukt. Det är sammantaget inte rimligt att vidta vidare utredningar avseende påstådd markfukt.

Angående ventilationen har mätningar gjorts av sakkunniga och det har vid dessa framkommit att det inte föreligger några problem med ventilationen. Föreningen har ändå dels erbjudit AB att sätta upp en Pax-fläkt eller liknande, dels att

ett hål kan borrar i väggen för extra ventilation, åtgärder som hon tackat nej till. AB har gjort felaktiga installationer i ventilationssystemet, något som föreningen har krävt återställande av. Mot denna bakgrund är ännu en inspektion av ventilationen orimlig och utan värde.

Sammanfattningsvis har föreningen låtit utföra grundliga och tillräckliga utredningar gällande skadedjur, markfukt och ventilation och det är orimligt att föreningen ska bekosta ytterligare utredningar. Kostnaderna för föreningen står inte i rimlig proportion till behovet och nyttan.

Det har framkommit att AB har renoverat sin bostad på ett icke fack-mässigt sätt, vilket strider mot föreningens stadgar. Det är vidare normalt sett bostadsrättsinnehavaren som svarar för det inre underhållet av lägenheten avseende bland annat golv och väggar. AB har inte gett föreningen tillträde till bostaden och har gjort sig oanträffbar.

Nämnden har brustit i sin handläggning genom att fatta tre beslut i ärendet. Föreningen har lagt orimlig tid och mycket kostnader på att bemöta och överklaga beslut som därefter bedömts inte längre vara gällande.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar inledningsvis att det beslut som är föremål för domstolens prövning är nämndens beslut den 24 juni 2021.

Frågan i Mark- och miljööverdomstolen är dels om föreningen är rätt adressat för föreläggandet, dels om det har varit motiverat av nämnden att förelägga om grundliga utredningar beträffande skadedjur, markfukt och ventilation.

Av 2 kap. 2 § miljöbalken följer att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa

och miljön mot skada eller olägenhet. Enligt 2 kap. 3 § miljöbalken ska verksamhetsutövaren utföra skyddsåtgärder, iaktta begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs i syfte att bland annat hindra olägenhet för människors hälsa. Detta gäller i den mån det inte är orimligt (2 kap. 7 § miljöbalken). Enligt 9 kap. 9 § miljöbalken ska bostäder brukas på ett sådant sätt att olägenheter för människors hälsa inte uppkommer. Bostäderna ska hållas fria från ohyra och andra skadedjur. Det är ägaren eller nyttjanderättshavaren som ska vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra att det uppkommer olägenheter för människors hälsa eller undanröja redan uppkomna olägenheter. Olägenhet för människors hälsa definieras i 9 kap. 3 § miljöbalken som störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig. Av 33 § 1 och 2 förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd framgår att en bostad ska, i syfte att hindra uppkomst av olägenhet för människors hälsa, särskilt ge betryggande skydd mot fukt och/eller ha tillfredsställande luftväxling. Enligt 34 § andra stycket samma förordning ska åtgärder vidtas mot skadedjur som kan orsaka olägenhet för människors hälsa.

En tillsynsmyndighet får i det enskilda fallet besluta om de förelägganden som behövs för att miljöbalken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas (26 kap. 9 § första och andra stycket miljöbalken). Av 26 kap. 22 § första stycket miljöbalken följer att en verksamhetsutövare är skyldig att utföra sådana undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen. Detsamma gäller den som upplåter en byggnad för bostäder, om det finns skäl att anta att byggnadens skick medför olägenheter för människors hälsa.

Föreningen är rätt adressat

De frågor som har aktualiserats i målet rör byggnadens konstruktion och ventilation samt förekomsten av skadedjur. Enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning är det föreningen, vilken innehar fastigheten XXX med tomträtt, som har faktiska och rättsliga möjligheter att vidta åtgärder i den aktuella byggnaden för att förhindra att det uppkommer olägenheter för människors hälsa. Det är alltså föreningen som är verksamhetsutövare och därmed är det också föreningen som är rätt adressat för

föreläggandet. Vad som eventuellt gäller civilrättsligt mellan föreningen och AB påverkar inte bedömningen i fråga om vem som är att bedöma som verksamhetsutövare enligt miljöbalken.

Det har varit motiverat av nämnden att förelägga om grundliga utredningar

Skadedjur

Enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning är den utredning som presenterats i målet tillräcklig för att konstatera att det föreligger risk för olägenhet för människors hälsa med hänsyn till de råttloppor som påvisats i den aktuella bostaden. Av utredningen framgår att sanering av bostaden har skett under åren 2019 och 2020, men att råttloppor därefter påvisats i samband med nämndens inspektion den 18 maj 2021. Enligt vad som framkommit har varken råttloppornas ursprung eller orsaken till förekomsten av dem utretts närmare. Mark- och miljööverdomstolen delar nämndens bedömning att det är nödvändigt med ytterligare utredning för att få klarhet i varför det förekommer råttloppor i bostaden och om eventuella åtgärder behöver vidtas för att förhindra olägenhet för människors hälsa. Mot denna bakgrund finner Mark- och miljööverdomstolen att det har varit motiverat av nämnden att förelägga föreningen att vidta grundlig utredning avseende orsaken till de återkommande råttlopporna. Den utredning som föreningen ska låta genomföra och redovisa måste vara så pass grundlig att skälet till förekomsten av råttlopporna kan fastställas, vilket exempelvis kan inkludera filmning av stammarna såsom rekommenderats av skadedjursbekämpningsföretagen. Vidare utredning behöver också beakta oklarheterna kring ventilationens konstruktion och var tilluften till sovrummet tas ifrån.

Markfukt

Mark- och miljööverdomstolens delar nämndens bedömning att det är frågan om en riskkonstruktion och att det finns risk för olägenhet till följd av inträngande markfukt. Mark- och miljööverdomstolen delar även nämndens bedömning att de fuktutredningar som finns är ålderstigna och otillräckliga vad gäller redovisning och uppföljning. Det saknas bland annat närmare utredning om betongplattans konstruktion och utvändiga

dränering, omfattningen av eventuell markfukt och markfuktens eventuella påverkan på övriga delar av byggnadskonstruktionen (såsom väggar). Det saknas vidare uppföljande utredning eller mätning efter det återställande av parkettgolvet som uppges ha skett i ett tidigare skede. Mark- och miljööverdomstolen instämmer därför i nämndens bedömning att ytterligare utredning i fråga om markfukt behöver genomföras för att nämnden ska kunna bedöma vilka eventuella åtgärder som behövs för att förhindra olägenhet för människors hälsa. Mot denna bakgrund finner Mark- och miljööverdomstolen att det har varit motiverat av nämnden att förelägga föreningen om grundlig utredning beträffande risken att markfukt tränger in under platonmattan i hela bostaden.

Ventilation

Det saknas utredning som visar att det i tillräcklig omfattning finns anordningar för luftväxling för att tillgodose god luftkvalitet i bostaden. I nämndens inspektionsrapport finns i stället uppgifter som talar i annan riktning. Av rapporten framgår bland annat att ventilationen inte uppfyller Folkhälsomyndighetens allmänna råd om ventilation (FoHMFS 2014:18), att det är oklart vilket system för frånluft som installerats i bostadens kök samt att det är oklart varifrån tilluften till sovrummet tas.

De brister som nämnden pekat på innebär en risk för olägenheter för människors hälsa. En förutsättning för att nämnden ska kunna bedöma vilka eventuella åtgärder beträffande ventilationen som behövs är att det finns utredning som visar hur ventilationssystemet är uppbyggt, vilka eventuella brister i systemet som finns samt var dessa i förekommande fall är lokaliserade. Enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning är den befintliga utredningen i dessa avseenden inte tillräcklig. Mark- och miljööverdomstolen gör därmed bedömningen att det även i denna del har varit motiverat av nämnden att förelägga föreningen att låta utföra grundlig utredning av bostadens ventilation i dess helhet gällande både från- och tilluft.

Sammanfattningsvis innebär Mark- och miljööverdomstolens bedömningar att föreningen är rätt adressat för föreläggandet och att det har varit motiverat av nämnden att förelägga föreningen att låta utföra grundliga utredningar beträffande i) orsaken till

de återkommande skadedjuren (råttloppor), ii) om det föreligger risk att markfukt tränger in under platonmattan i hela bostaden och iii) av bostadens ventilation i sin helhet gällande både från- och tilluft. Mark- och miljödomstolens dom ska därför upphävas och länsstyrelsens beslut fastställas.

Frågan om rättegångskostnader

I mål som har överklagats till mark- och miljödomstolen tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden. Bestämmelsen om rättegångskostnader i 32 § nämnda lag är dock inte tillämplig (se 5 kap. 1 § lagen [2010:921] om mark- och miljödomstolar). Någon möjlighet att få ersättning för rättegångskostnader i ett ärende som det nu aktuella föreligger alltså inte. Föreningens yrkande om ersättning för rättegångskostnader ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Lars Borg, tekniska rådet Yvonne Eklund, hovrättsrådet Hanna Blomberg samt tf. hovrättsassessorn Cecilia Drum, referent.

Föredragande har varit Richard Bexelius.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-06-30
meddelad i
Nacka

Mål nr M 169-22

PARTER

Klagande

Bostadsrättsföreningen Omberg 5

Ombud: MB

SBC Sveriges BostadsrättsCentrum

Motparter

1. AB

2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 17 december 2021 i ärende nr 505-59331-2021 och 505-73607-2021, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande att utreda fukt, skadedjur och ventilation i bostad på YYY i Stockholms kommun

DOMSLUT

Med ändring av länsstyrelsens beslut upphäver mark- och miljödomstolen Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms kommuns beslut den 24 juni 2021, beslut nr 2021-4112.

Dok.Id 752165

Postadress
Box 69
131 07 Nacka

Besöksadress
Sicklastråket 1

Telefon
08-561 656 30

E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se
www.nackatingsratt.domstol.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

Mark- och miljödomstolen meddelar denna dag även dom i mål nr M 7778-21 avseende frågan om avgift för tillsyn enligt miljöbalken på YYY i Stockholms kommun.

YRKANDEN M.M.

Bostadsrättsföreningen Omberg 5 (föreningen) har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva nämndens beslut av den 24 juni 2021 (beslut nr 2021-4112) om föreläggande att utreda ett antal punkter hos AB, YYY. Till stöd för sin talan har föreningen anfört i huvudsak följande.

Föreningen har löpande under åren 2019 till 2021 utrett eventuell förekomst av skadedjur, markfukt och ventilation. Det är orimligt att föreningen på nytt ska göra utredningar gällande eventuell markfukt, skadedjur och ventilation. Kostnaderna för föreningen står inte i rimlig proportion till behovet och nyttan.

Skadedjur

Utredning är gjord fem gånger av Anticimex och Nomor för att hitta orsaken till de, enligt AB, återkommande skadedjuren (råttloppor). Nomor har i oktober 2019 och ytterligare två gånger under hösten 2019 varit i AB lägenhet och gjort grundlig utredning och utfört sanering för att utreda om det finns skadedjur. Den 16 mars 2020 gjorde Anticimex en större källar-inspektion i alla utrymmen för att säkerställa om det kunde påträffas skadedjur. Ingen spillning eller gnagmärken efter skadedjur gick att finna enligt Anticimex. Fastigheten är till större delen av betong, vilket gör sannolikheten att hitta skadedjur mycket liten enligt Anticimex. Anticimex installerade fällor i hela fastigheten och lägenheten samt gjorde efterkontroller, men hittade inget. I juni 2020 genomförde Anticimex en ny inspektion, återigen utan resultat. Den 17 juli 2020 meddelade AB att alla inspektioner skulle avbokas. Enligt AB

skulle föreningen i princip gräva ut och upp alla avlopp, byta väggar, golv och tak i lägenheten, och mycket annat.

Inte vid något av de fem tillfällen som Anticimex och Nomor varit i AB lägenhet har det påträffats några skadedjur. Föreningen upplystes om att Anticimex skulle göra en avrapportering efter sin inspektion våren 2021 direkt till nämnden. Några skadedjur gick inte att finna enligt Anticimex. Rapporten skickades från Anticimex direkt till nämnden. Vid förfrågan från föreningen om protokollet/avrapporteringen säger nämnden att de inte kan hitta protokollet.

Föreningen har inte överlämnat till AB att boka in inspektion av Anticimex. Föreningen preliminärbokade ett besök av Anticimex. Därefter tillfrågades AB vilka tider som passade henne. AB svarade inte på denna fråga. Besöket fick avbokas.

Inför nämndens inspektion frågade föreningen om nämnden kunde garantera säkerheten vid inspektion i lägenheten. Föreningen erhöll inte något svar. Inspektion utfördes utan föreningen den 18 maj 2021.

Markfukt

Föreningen har gjort en grundlig utredning gällande markfukt i anslutning till att AB tog över bostadsrätten. Det inträffade en vattenskada från vitvaror i samband med tillträdet. Både föreningens och AB försäkringsbolag konstaterade att det inte förelåg någon markfukt. Utredningen gjordes med frilagt golv. AB försäkringsbolag tog skadan, vilket inte skulle skett om det funnits markfukt. Det var alltså AB försäkringsbolag som återställde golv och tätskikt efter vattenskadan. Då det var AB försäkringsbolag som tog skadan samt återställde golv och tätskikt har föreningen inga papper på det.

Föreningen har gjort en grundlig utredning avseende eventuell markfukt. Ingen markfukt har påvisats.

Ventilation

Mätningar har gjorts gällande ventilationen i AB lägenhet. Enligt mätningarna föreligger inga problem med ventilationen. Föreningen har ändå erbjudit AB att föreningen kan sätta upp en Pax-fläkt och liknande. Föreningen har också erbjudit AB att föreningen kan borra upp ett hål i väggen för extra ventilation, enligt önskemål. AB har gjort felaktiga installationer i sitt ventilationssystem och fått krav från föreningen om återställande. AB har inte återställt ventilationssystemet. Då AB inte tar emot erbjudande om vare sig fläkt, borring av hål eller visar att återställande av ventilationssystem sker är en inspektion av ventilationen utan värde.

AB och **nämnden** har beretts tillfälle att yttra sig över överklagandet. Några yttranden har inte inkommit till domstolen.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Enligt föreläggandet ska föreningen låta utföra en grundlig utredning om orsaken till de återkommande skadedjuren (råttlopporna). Mark- och miljödomstolen anser att de utredningsåtgärder som föreningen har vidtagit avseende skadedjur är tillräckliga och att det inte finns skäl att förelägga om ytterligare utredning. Nämndens beslut om föreläggande ska därför upphävas i denna del.

Nämnden har därutöver förelagt föreningen att låta utföra dels en grundlig utredning om det föreligger risk att markfukt tränger in under platonmattan i hela bostaden, dels en grundlig utredning av bostadens ventilation i sin helhet gällande

både från- och tilluft. Mark- och miljödomstolen anser att befintliga utredningar visar att det föreligger risk för markfukt och att ventilationen i lägenheten är bristfällig. Enligt domstolens mening saknas det därför behov av att utföra ytterligare utredningar i de avseenden som föreskrivs i föreläggandet. Domstolen finner alltså att det även vad gäller dessa frågor har utförts tillräckliga utredningar. Domstolen noterar även att det i utredningarna redovisas förslag på åtgärder som kan vidtas för att komma till rätta med de problem som identifierats. Nämndens beslut om föreläggande ska därför upphävas även i dessa delar.

Mark- och miljödomstolen bedömer således att nämnden inte har haft fog för beslutet om föreläggande. Nämndens beslut ska därför upphävas i sin helhet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 21 juli 2022.

Anna Hagstad

Anders Söderström

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anna Hagstad och tekniska rådet Anders Söderström. Föredragande har varit tingsnotarien Carolina Fredin Haslum.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.